

K-R CENTAR

Lastovska 32, HR-10000 Zagreb

fax (01) 6310228; dvokic@k-r.hr; www.k-r.hr

Naziv slike: Maslinik
Autor: Frano Šimunović (potpisano dolje lijevo)
Tehnika: ulje na platnu
Dimenzije: 65 x 80 cm mjereno bez ukrasnog okvira
Smještaj: Privatna zbirka, Zagreb

Predmet: Mišljenje o autentičnosti potpisa

Stanje

Slika je prema jednim antologijski primjerak u Šimunovićevu opusu, a po drugima je krivotvorina.

Slika je vraćena prodavatelju zbog navodnog mišljenja da se radi o krivotvorenoj slici. Izrečeni argumenti za takvo mišljenje su:

1. UV fluorescencija potpisa navodno ne odgovara fluorescenciji stare boje već odgovara fluorescenciji retuširanih mjesta
2. boja potpisa nalazi se nalazi i u kraklirama slike.

Sl.1. Slika snimljena pri normalnoj svjetlosti

Metoda reevaluiranja autentičnosti potpisa

Autentičnost potpisa reevaluirana je promatranjem pri vidljivoj svjetlosti (400-700 nm), pri UV fluorescenciji pobuđenoj zračenjem na 365 nm (Philips PL-S 9W/08/2P 1CT), pri povećanjima 50 i 500 puta (Dino Lite pro Digital microscope) i pri povećanjima koje omogućuje makrofotografiranje s Canon 1ds MK3 + Macro EF 100mm 1:2,8 USM + Extension tube 36mm.

Promatranjem slike pri vidljivoj svjetlosti (400-700 nm) može se uočiti da je potpis stavljen na sliku kad je boja bila suha. To se vidi po tome što boja potpisa ne vuče za sobom boju podloge, što bi se dogodilo da je podloženi sloj boje bio mokar. Doslikavanje i potpisivanje zasušene slike je standardni postupak onih slikara koji ne vole da im mokra boja slike kontaminira novu boju. Stavljanje potpisa na suhu boju slike odgovara tehnologiji rada Frana Šimunovića, kao i velikoj većini drugih slikara.

Upravo zato što većina slikara svoje slike potpisuju kad se osuše, može se dogoditi da autentična slika bude potpisana nekom bojom koje nema na paleti slike. To se na ovoj slici nije dogodilo, ali boja potpisa se na drugim dijelovima slike nalazi u minimalnom omjeru. Naime tonsku, kromatsku i UV fluorescirajuću vrijednost boje potpisa na slici nalazimo u nekoliko segmenata pojedinih poteza na crvenkasto-smeđoj zemlji u desnom dijelu slike. U blizini samog potpisa ništa nije tonskih, kromatskih i UV fluorescirajućih vrijednosti boje kao potpis.

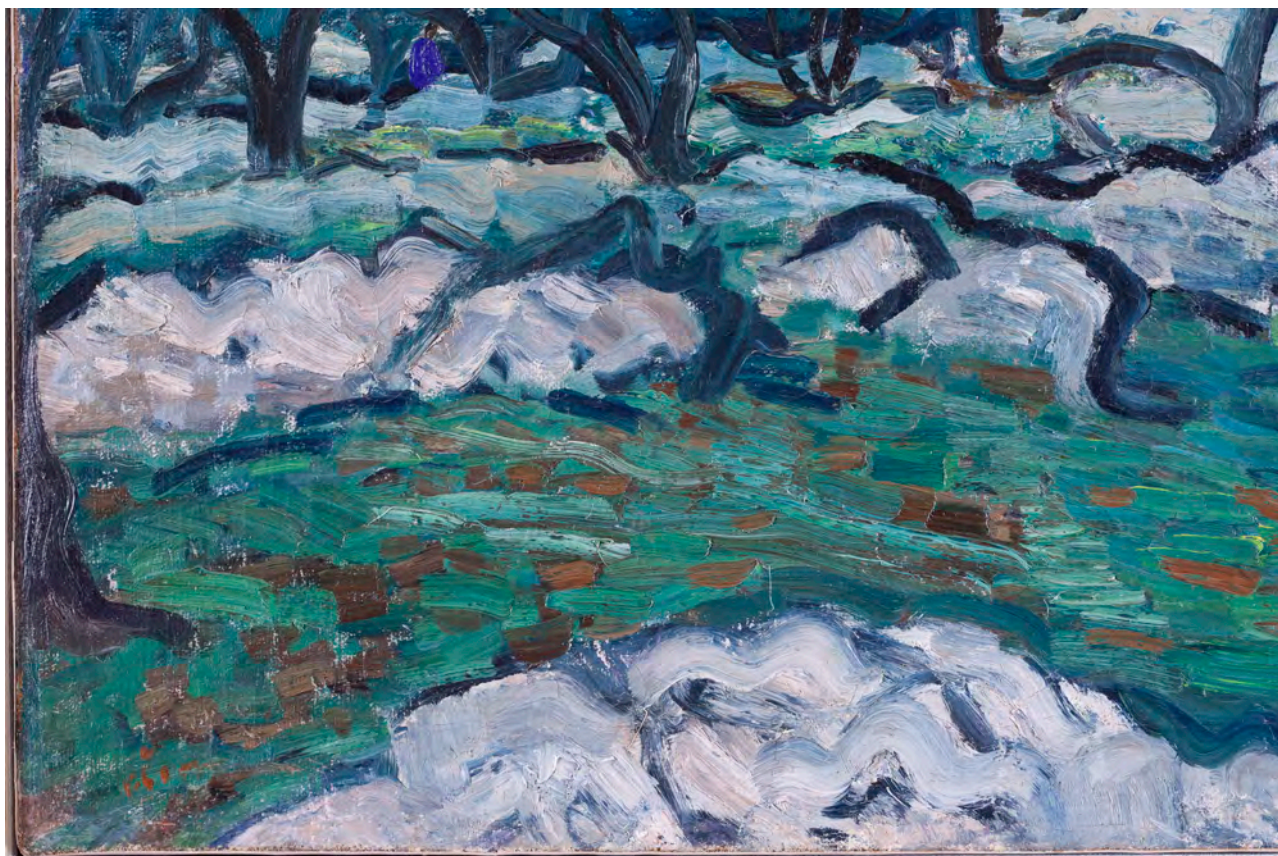
Sl.2. UV fluorescencija slike pobuđena zračenjem na 365 nm.

Sl.3. Donja lijeva zona slike snimljena pri normalnoj svjetlosti

Sl.4. UV fluorescencija donje lijeve zone slike pobuđena zračenjem na 365 nm

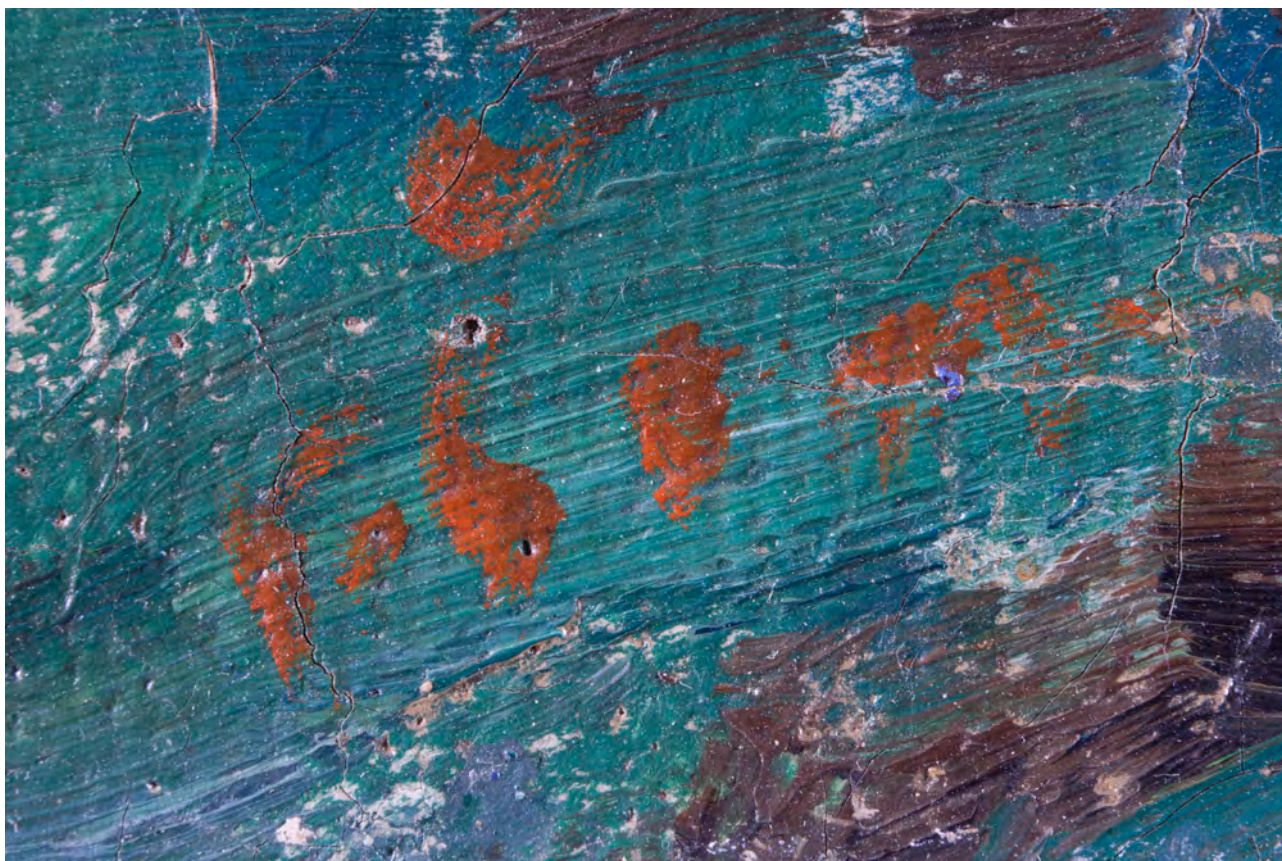

Sl.5. Donja zona slike pri normalnoj svjetlosti. Tonske, kromatske i UV fluorescirajuće vrijednosti boje potpisa odgovaraju horizontalnim crveno-smeđim crtama u desnom dijelu slike

Promatranjem slike pri UV fluorescenciji može se uočiti da je slika restauratorski mjestimično retuširana i tretirana nekim sintetskim lakom. Da se radi o sintetskom laku govori nam potpuno odsustvo fluorescencije karakteristične za terpenske lakove. Taj lak potječe iz restauratorskog zahvata što je očito i zato što ulazi u kraklire slike. Pema taktilnim i vizualnim karakteristikama vjerojatno se radi o akriliku Plextol ili Plexigum. Tim žilavim, ljepljivim, konsolidirajućim lakom restaurator je vjerojatno htio osigurati ljuskavu boju bez skidanja slike s podokvira i bez konsolidiranja slike na toplinskom stolu.

S obzirom da su Šimunoviću na raspolaganju mogli biti samo terpenski lakovi mastiks i damar, treba zaključiti da slika izvorno nije bila ničim lakirana jer je nemoguće da je ikoji restaurator tako temeljito uklonio sav stari lak da nije ostalo ni traga njegove UV fluorescencije.

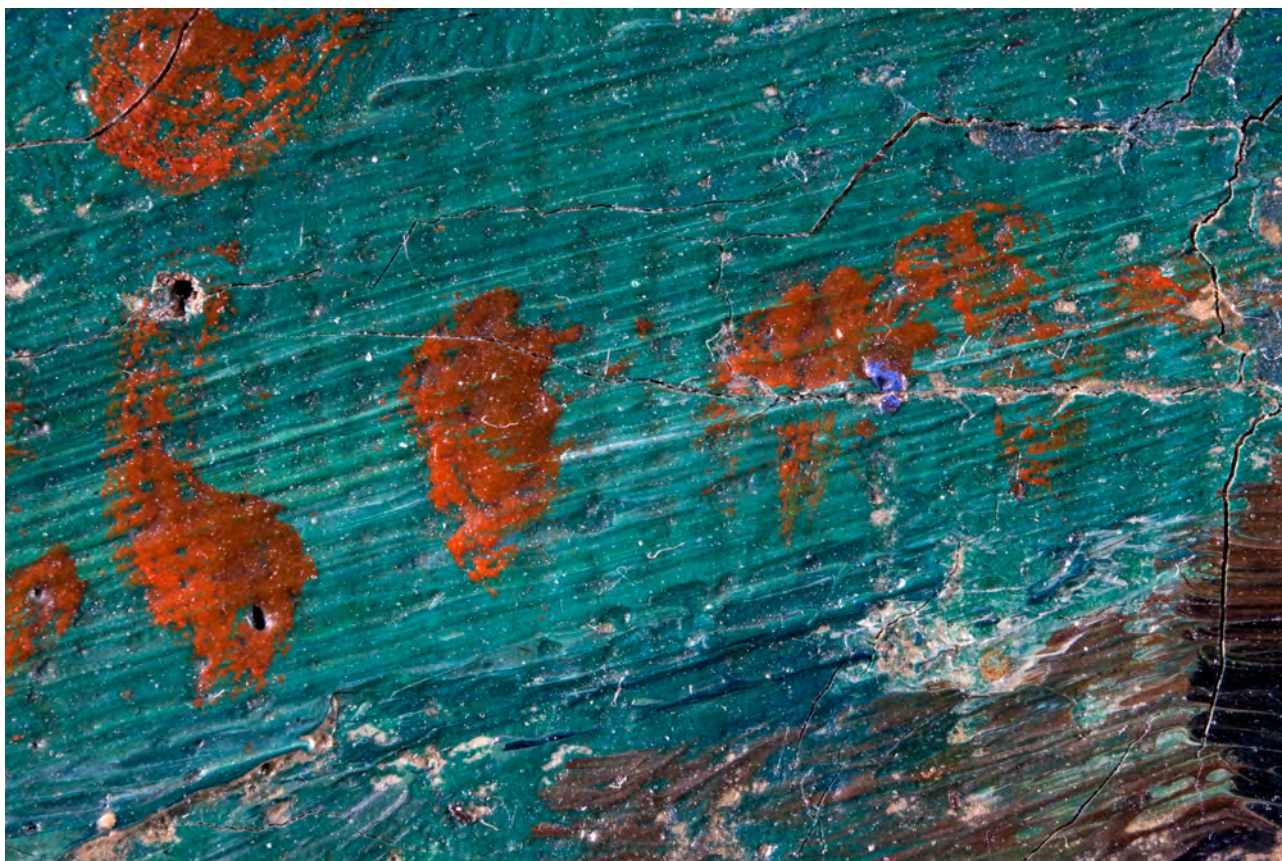
Restauratorski retuš se pri UV fluorescenciji vidi u obliku intenzivno ljubičasto-crnih poteza kista. Sličnu fluorescenciju ima dosta poteza na slici jer na slici nema ostarjelog terpenskog laka koji bi starenjem razvijao svijetlo zelenu fluorescenciju. Zato fluorescencija na ovoj slici primarno ovisi o specifičnim svojstvima fluorescencije specifičnih pigmenata i minimalno vidljivom procesu oksidacije stare boje (zbog odsustva terpenskog laka) te karakteristično, ali minimalno različite fluorescencije novog retuša. To znači da treba biti iznimno pozoran u promatranju fluorescencije s kvalitetnom lampom da bi se moglo razlučiti fluorescenciju uzrokovanu specifičnim svojstvima pigmenta od starosne fluorescencije. Pozornim gledanjem može se uočiti blaga bjeličasta maglica i preko najtamnijih (najmanje fluorescirajućih) boja izvornika, dok preko retuša nema takve mekane bijele fluorescirajuće maglice već samo ljubičasto-crna. Na potpisu se može uočiti da ima blagu bjeličastu maglicu identičnu onoj koja se nalazi na potezima crvenkasto-smeđih tonova zemlje na slici desno. Iz toga se može zaključiti samo to da potpis nije stavljen prilikom retuširanja slike već da odgovara i vidljivoj boji i UV fluorescenciji boje koja se nalazi u nekolicini nesporno autentičnih i karakterističnih poteza u desnom dijelu slike koji su naslikani mokro u mokro.

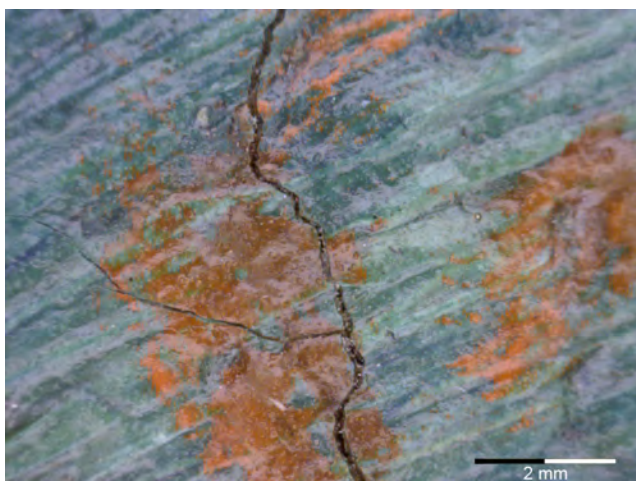
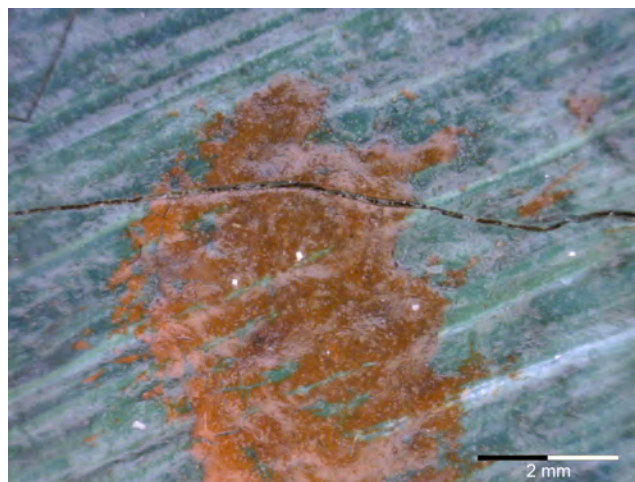
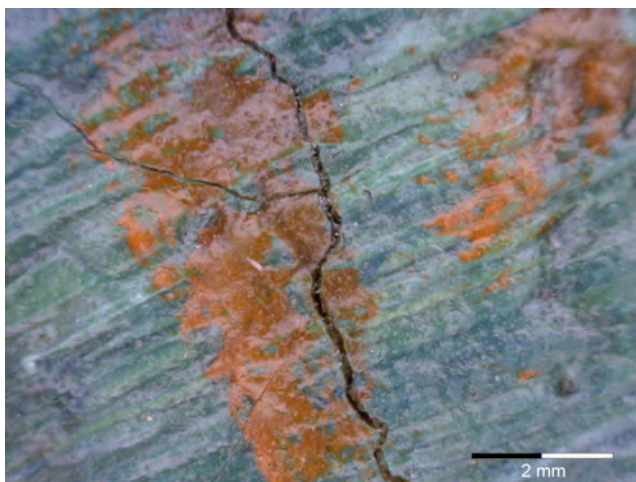
SL.6. Makrofotografija potpisa

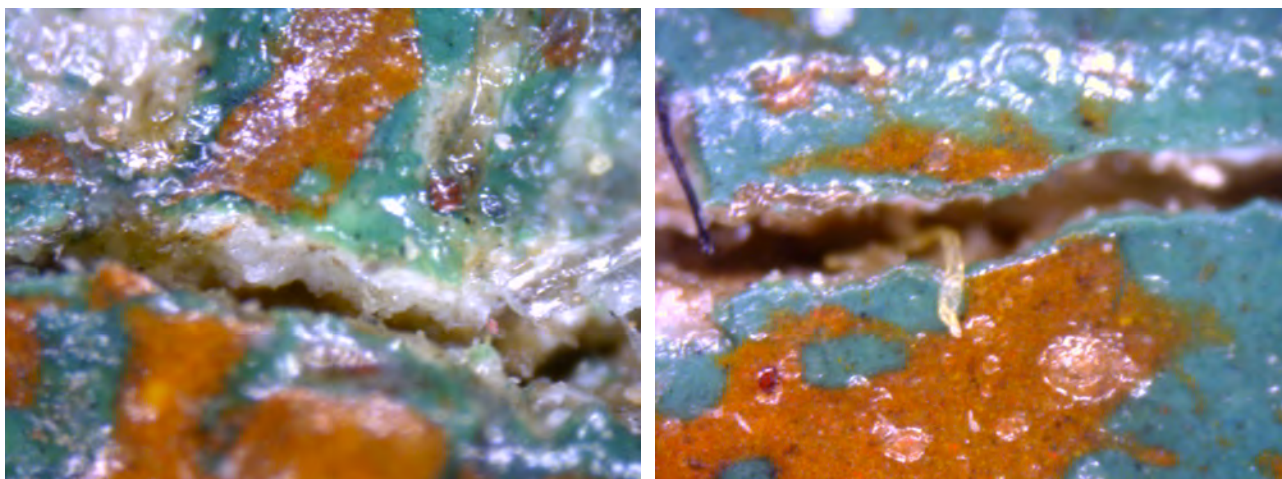
SL.7. Makrofotografija detalja potpisa (Canon 1Ds mk3)

SL.8. Makrofotografija detalja potpisa (Canon 1Ds mk3)

Sl. 9, 10, 11 Detalji potpisa snimljeni Dino Lite digitalnim mikroskopom pri povećanju 50 puta sa spekularno postavljenim izvorom svjetlosti da se zrcalnom refleksijom naglasi lak.

Sl. 12, 13. Detalji potpisa snimljeni Dino Lite digitalnim mikroskopom pri povećanju 500 puta sa spekularno postavljenim izvorom svjetlosti da se zrcalnom refleksijom naglasi lak.

Promatranjem potpisa pri povećanjima 50 i 500 puta odmah je uočljivo da boja potpisa nigdje ne ulazi u krakelire. Ono što je jasno vidljivo to je da u krakelire ulazi debeli lak. Taj mjestimično vrlo debeli lak mogao je dovesti u zabludu promatrača koji je krakelire promatrao možda samo uz pomoć malog povećala ili uz lošu svjetlost.

Zaključak

Promatranjem potpisa i ostatka slike pri vidljivoj svjetlosti, pri UV fluorescenciji i pri povećanjima do 500 puta evidentno je da je potpis autentičan i da ne potječe iz restauratorskog zahvata prilikom kojeg je slika lakirana i mjestimično retuširana.

U Zagrebu, travanj 2011.

Denis Vokić